

МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНСТИТУТ ПРАВА, ЕКОНОМІКИ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Ректор Міжнародного
гуманітарного університету
професор К.В. Грамовенко

31.08.2021 р.

ПРОГРАМА КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ З ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН
галузі знань 29 «Міжнародні відносини»,
спеціальність 293 «Міжнародне право»
початковий рівень (короткий цикл) вищої освіти

Розробник:
д.ю.н., доцент С.С. Андрейченко

Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри
Міжнародного права та порівняльного правознавства
Протокол № 1 від 27 серпня 2021 р.

Розглянуто та схвалено на засіданні Вченої ради
Протокол № «1» від «31» серпня 2021 р.

Одеса 2021

ЗМІСТ

1. Вступ	3
2. Зміст програми кваліфікаційного іспиту з фахових дисциплін в галузі знань 29 «Міжнародні відносини», спеціальність 293 «Міжнародне право»	4
3. Орієнтовні питання до кваліфікаційного іспиту з фахових дисциплін в галузі знань 29 «Міжнародні відносини», спеціальність 293 «Міжнародне право»	11
4. Критерії оцінювання знань випускників за результатами кваліфікаційного іспиту в галузі знань 29 «Міжнародні відносини», спеціальність 293 «Міжнародне право»	13
5. Нормативно-правові джерела та література	14

1. ВСТУП

Кваліфікаційний іспит з фахових дисциплін в галузі знань 29 «Міжнародні відносини», спеціальність 293 «Міжнародне право» початковий рівень (короткий цикл) вищої освіти призначений для перевірки компетенцій випускників Факультету права, економіки та кібербезпеки Міжнародного гуманітарного університету та має на меті встановлення екзаменаційною комісією їх фактичної відповідності вимогам підготовки молодшого бакалавра. При розробці Програми кваліфікаційного іспиту з фахової дисципліни було враховано вимоги ступеня вищої освіти «молодший бакалавр» в галузі знань 29 «Міжнародні відносини», спеціальність 293 «Міжнародне право», зміст робочих програм дисциплін «Міжнародне публічне право (основи теорії)», «Історія міжнародного права», «Правові системи сучасності», «Практика Європейського суду з прав людини».

До Програми кваліфікаційного іспиту з фахових дисциплін в галузі знань 29 «Міжнародні відносини», спеціальність 293 «Міжнародне право» включено:

Зміст програми кваліфікаційного іспиту з фахових дисциплін в галузі знань 29 «Міжнародні відносини», спеціальність 293 «Міжнародне право»;

Орієнтовні питання до кваліфікаційного іспиту з фахових дисциплін в галузі знань 29 «Міжнародні відносини», спеціальність 293 «Міжнародне право»;

Критерії оцінювання знань випускників за результатами кваліфікаційного іспиту в галузі знань 29 «Міжнародне відносини», спеціальність 293 «Міжнародне право»;

Нормативно-правові джерела та літературу.

**2. ЗМІСТ ПРОГРАМИ КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ З ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН В
ГАЛУЗІ ЗНАНЬ 29 «МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ», СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 293
«МІЖНАРОДНЕ ПРАВО»**

2.1. МІЖНАРОДНЕ ПУБЛІЧНЕ ПРАВО (ОСНОВИ ТЕОРІЇ)

- 1. Поняття, правова природа та сфера дії сучасного міжнародного публічного права.**
Сфера дії міжнародного публічного права та його характерні особливості.
Природа юридично обов'язкової сили міжнародного публічного права.
Функції міжнародного публічного права.
Значення Вестфальського миру 1648 р для становлення і розвитку міжнародного публічного права.
- 2. Співвідношення міжнародного публічного права та національного права.**
Теорії співвідношення міжнародного публічного права і національного права.
Імплементация норм міжнародного публічного права.
- 3. Система та структура міжнародного публічного права.**
Поняття системи та структури міжнародного публічного права.
Поняття, критерії відокремлення та види галузей міжнародного публічного права.
- 4. Норми міжнародного публічного права.**
Поняття та характерні риси норм міжнародного публічного права.
Види норм міжнародного публічного права та їх класифікація.
Ієрархія норм міжнародного публічного права.
Кодифікація норм міжнародного публічного права.
Концепція «м'якого права» у міжнародному публічному праві.
- 5. Основні принципи міжнародного публічного права.**
Поняття основних принципів міжнародного публічного права.
Функції основних принципів міжнародного публічного права.
Природа й ознаки основних принципів міжнародного публічного права.
Класифікація та зміст основних принципів міжнародного публічного права.
- 6. Джерела міжнародного публічного права.**
Поняття та види джерел міжнародного публічного права.
Міжнародний договір.
Міжнародний звичай.
Загальні принципи права.
Рішення міжнародних міжурядових організацій.
Допоміжні засоби для визначення норм міжнародного публічного права.
Рішення міжнародних судових органів. Односторонні акти держав.
- 7. Міжнародний правотворчий процес та реалізація норм міжнародного публічного права.**
Сутність, принципи та суб'єкти міжнародного правотворчого процесу.
Поняття, форми, способи та механізм реалізації норм міжнародного публічного права.
- 8. Суб'єкти міжнародного публічного права.**
Зміст інституту міжнародної правосуб'єктності.
Поняття суб'єкта міжнародного публічного права.
Держава як суб'єкт міжнародного публічного права.
Міжнародна правосуб'єктність міжнародних міжурядових організацій.
Питання міжнародної правосуб'єктності фізичних осіб.
- 9. Визнання у міжнародному публічному праві.**
Поняття та правова природа визнання.
Форми, типи та засоби визнання.
Визнання нових держав та урядів.
Інші види визнання у міжнародному публічному праві.
- 10. Правонаступництво у міжнародному публічному праві.**
Поняття, підстави та об'єкт дії норм правонаступництва.

Правонаступництво держав щодо міжнародних договорів
Правонаступництво держав щодо державної власності, архівів та боргів
Врегулювання проблем правонаступництва у зв'язку з припиненням існування СРСР та правонаступництво України
Віденська конвенція про правонаступництво держав щодо міжнародних договорів 1978 р.
Віденська конвенція про правонаступництво держав щодо державної власності, державних архівів та державних боргів 1978 р.

11. Відповідальність за міжнародним публічним правом.

Поняття, правова природа та підстави для виникнення відповідальності за міжнародним публічним правом.

Протиправні діяння в міжнародному публічному праві та їх класифікація.

Обставини, що звільняють від відповідальності в міжнародному публічному праві.

Суб'єкти відповідальності в міжнародному публічному праві.

Види та форми відповідальності в міжнародному публічному праві.

Статті про відповідальність держав за міжнародно-протиправні діяння 2001 р.

Відповідальність за правомірну діяльність.

Міжнародно-правові зобов'язання erga omnes суб'єкта міжнародного права перед іншими державами та міжнародним співтовариством.

Умови правомірності та механізм застосування санкцій за міжнародним публічним правом.

Поняття, підстави, умови правомірності та механізм застосування контрзаходів.

Санкції щодо Російської Федерації та персональні спеціальні обмежувальні заходи, спрямовані на припинення агресії РФ проти України.

2.2. ІСТОРІЯ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА

1. Історія становлення і розвитку міжнародного права.

Основні підходи до виникнення міжнародного права. Теорії виникнення міжнародного права. Історія розвитку міжнародного права. Стародавній світ. Середньовіччя. Новий час «Класичний період». Новітній час. Сучасне міжнародне право. Основні історичні етапи становлення та розвитку міжнародного права. Рабовласницький період. Єгипет і Дворіччя. Договір хетського царя Хаттушіля III та єгипетського фараону Рамзеса II. Греція. Розвиток інституту проксенів. Право війни. Право міжнародних договорів. Рим. Претор перегрінус (преторське право) «Право народів». Індія. Інститут визнання. Правила ведення війни за Законами Ману. Правила ведення морської війни. Китай. Основні інститути.

2. Класичне міжнародне право. Перехід від класичного до сучасного міжнародного права (1919 - 1946 рр.).

Доктрина класичного міжнародного права. Гуго Гроція. Філософське підґрунтя міжнародного права в працях Імануїла Канта та Георга Вільгельма Фрідріха Гегеля. Вплив Віденського конгресу 1814-1815 рр. у встановленні інституту міждержавних організацій, заборона работоргівлі, підрозділ на класи дипломатичних представництв та затвердження правил альтернату. Рішення паризького мирного конгресу та становлення інститутів нейтралізації та демілітаризації. Історичне значення Гаагських конференцій миру 1899 р. та 1907 р. у справі гуманізації засобів та методів ведення війни, а також нормативного закріплення принципів мирного вирішення міжнародних зіткнень. Розвиток міжнародного права (1739-1919 рр.). Доктрина міжнародного права. Концепції «зовнішнього державного права» та «реалізму». Перехід від класичного до сучасного міжнародного права (1919 - 1946 рр.) Заснування постійної палати міжнародного правосуддя - першого постійного міжнародного суду. Декрет про мир 1917 р. та його місце в міжнародному праві.

3. Міжнародне право XX сторіччя. Міжнародне право Нового Часу.

Заснування Ліги Націй та її вплив у розвиток міжнародного права XX сторіччя. Прийняття Статуту Ліги Націй 1919 р. Розвиток ідеї права народів та націй на самовизначення та виникнення принципу рівноправності та самовизначення народів. Кодифікація міжнародного права та виникнення нових галузей, як право зовнішніх зносин, право міжнародних договорів, морське право, космічне право, повітряне право та ін. Міжнародне право нового часу. Розвиток позитивної доктрини міжнародного права. Виникнення нових принципів міжнародного права, як суверенітет держави, суверенна рівність, дотримання міжнародних договорів, невтручання у внутрішні справи інших держав, незалежність держави, територіальна недоторканність. Розвиток інститутів оптації, права притулку, плебісцит, визнання та правонаступництва. Значення, розвиток та класифікація принципів права озброєних конфліктів.

4. Основні тенденції розвитку сучасного міжнародного права.

Розвиток теорій міжнародного права та міжнародних відносин. Сучасні концепції міжнародного права. Солідаризм у міжнародному праві. Реалізм у МП. Персоналізм у МП. Теорія розпаду міжнародного права на декілька блоків у відповідності з числом коаліцій держав. Розвиток міжнародного співробітництва як основоположного принципу сучасного міжнародного права і міжнародних відносин. Відмова від концепції панування сили і заміна її концепцією панування права. Затвердження прав і свобод людини. Створення розвинутої системи міжнародних організацій. Формування основних принципів сучасного міжнародного права. Гуманізація міжнародного права.

5. Система сучасного міжнародного права.

Визначення, структура, склад і зміст конкретних елементів системи міжнародного права. Цілі міжнародного права за Статутом ООН, як основоположні тези, що характеризують сучасне міжнародне право. Норми міжнародного права як його первинні елементи. Принципи міжнародного права як найважливіші положення, що мають вищу юридичну чинність. Інститути міжнародного права як групи норм, що регулюють однорідні правовідносини. Галузі міжнародного права як сукупності норм і принципів, що регулюють правовідносини у певній галузі, що складає специфічний предмет міжнародного права і пов'язана із специфічною групою об'єктів міжнародного права.

2.3. ПРАВОВІ СИСТЕМИ СУЧАСНОСТІ

1. Правова система: поняття і структура.

Поняття «система права» і «правова система» Структура правової системи та її елементи Поняття джерела права. Класифікація джерел права за різними критеріями Матеріальні, соціальні та інші джерела права Поняття та зміст форми права Класифікація форм права Загальне та особливе у форм та джерел права. Ототожнення «форми права» і «джерела права» на формально-юридичному рівні.

2. Типологічні особливості правової системи України.

Основні риси постсоціалістичних правових систем. Перехідний характер правової системи сучасної України. Особливості нормативно-правових актів. Процес зближення правової системи України з романо-германською правовою сім'єю.

3. Значення правового звичаю в основних правових системах.

Звичай як джерело права. Місце правового звичаю серед інших джерел романо-германського права. Шляхи легітимації звичаю державою. Звичай на додаток до закону, замість закону, всупереч закону. Роль звичаю у сучасному англосаксонському праві. Ознаки правового звичаю (за В.Блекстоуном). Види правових звичаїв. Звичай у сучасному мусульманському праві. Регулятивна роль традицій.

4. Роль судової практики в романо-германському, англосаксонському та мусульманському праві.

Судова практика в романо-германській правовій сім'ї. Особливості правотворчої діяльності судів. Прецедент як джерело права в англосаксонській правовій сім'ї. Вирішальна роль прецеденту у створенні та функціонуванні права в Англії. Переваги та недоліки прецеденту. Види судових прецедентів: обов'язкові та необов'язкові. Структура судового прецеденту. Принцип обов'язкового дотримання прецедентів. Інститут перегляду (скасування) прецеденту. Вплив діяльності суддів на процес становлення і розвитку мусульманського права.

5. Закон як джерело права в основних правових системах.

Роль закону в романо-германській правовій сім'ї. Нормативно-правові акти та критерії їх класифікації. Роль конституції та конституційних законів у формуванні романо-германського права. Система законодавства. Кодифікація. Закон як джерело права в англосаксонській сім'ї. Домінуюча роль конституційних законів. Види статутів парламенту. Делеговане законодавство. Переваги та недоліки делегованого законодавства. Кодифікація і зростання ролі законодавства в мусульманському праві.

6. Правова доктрина в романо-германському, англосаксонському та мусульманському праві.

Поняття правової доктрини. Її місце в системі джерел романо-германського права. Роль глосаторів та коментаторів в рецепції римського права. Вплив доктрини на законотворчість та правозастосування. Значення доктрини в англосаксонській правовій сім'ї. Роль праць визначних вчених-правознавців у розвитку загального права. Види правових доктрин в англосаксонському праві. Роль правової доктрини в мусульманському праві.

2.4. ПРАКТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ

1. Практика Європейського суду з прав людини щодо права на життя

Право на життя у сенсі ст. 2 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод.

Статистика Європейського суду з прав людини щодо розгляду справ за ст. 2 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод (1959-2011 рр)

Обставини, за яких позбавлення життя визнається правомірним. Визначення пропорційності застосування сили, що спричинило позбавлення життя. Протоколи № 6 та № 13 до Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод.

Негативні і позитивні зобов'язання держав - учасниць Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод у зв'язку із забезпеченням права на життя.

Обов'язковість проведення розслідування випадків застосування державою сили, що привело до позбавлення життя.

2. Практика Європейського суду з прав людини щодо заборони катувань, нелюдського та принижуючого гідність поводження або покарання

Загальна характеристика ст.3 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод.

Статистика Європейського суду з прав людини щодо розгляду справ за ст. 3 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод (1959-2011 рр).

Співвідношення Міжнародних стандартів щодо неналежного поводження з людьми.

Види неналежного поводження (катування, нелюдське поводження або покарання принижуюче гідність поводження або покарання) і критерії їх розмежування.

Поняття «катування» у сенсі ст. 3 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод.

Поняття нелюдського поводження або покарання

Поняття поводження або покарання що принижує гідність

Особливі категорії ст. 3 (видача/висилка, очікування смертної кари, тілесні покарання неповнолітніх та дискримінація)

Негативні і позитивні зобов'язання держав – учасниць Конвенції в рамках ст.3 Конвенції.

Проведення розслідування випадків неналежного поводження з людьми. Порядок оскарження порушень ст. 3 на національному рівні.

Визначення доказів щодо неналежного поводження з людьми в сенсі ст.3 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод.

3. Практика Європейського суду з прав людини щодо заборони рабства і примусової праці

Загальна характеристика ст.4 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод.

Статистика Європейського суду з прав людини щодо розгляду справ за ст. 5 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод (1959-2017 рр)

Сфера дії гарантій, наданих статтею 4 Конвенції: визначення рабства і примусової праці у практиці ЄСПЛ.

Значення терміну "примусова чи обов'язкова праця" та її обмеження.

4. Практика Європейського суду з прав людини щодо права на свободу та особисту недоторканність

Загальна характеристика ст.5 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод.

Статистика Європейського суду з прав людини щодо розгляду справ за ст. 5 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод (1959-2011 рр).

Сфера дії гарантій, наданих статтею 5 Конвенції: поняття свободи, поняття позбавлення волі і поняття законності у трактуванні Європейського Суду з прав людини.

Умови визнання арешту законним і гарантії прав заарештованих і затриманих. Вимоги до законодавства держав - учасниць Конвенції.

Допустимі підстави позбавлення волі та їх тлумачення Європейським Судом з прав людини.

Межі відповідальності держави за забезпечення права на свободу осіб, які перебувають під його юрисдикцією;

Процесуальні засоби захисту від довільного позбавлення волі, надані статтею 5 Конвенції.

Умови надання компенсації жертві позбавлення волі, виробленого в порушення положень статті 5 Конвенції.

Негативні і позитивні зобов'язання держави щодо забезпечення права на свободу та особисту недоторканність

5. Практика Європейського суду з прав людини щодо права на справедливий суд

Загальна характеристика ст. 6 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також ст. 2, 3 та 4 Протоколу № 7 до Конвенції.

Статистика Європейського суду з прав людини щодо розгляду справ за ст. 6 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також ст. 2, 3 та 4 Протоколу № 7 до Конвенції (1959-2011 рр.).

Поняття суду. Право доступу до правосуддя, його зміст і обсяг. Юридичні і фактичні перешкоди доступу до правосуддя. Умови доступу до правосуддя та його припустимі обмеження.

Поняття розумного строку та публічність судового розгляду в тлумаченні Європейського Суду з прав людини.

Тлумачення принципу презумпції невинності Європейським Судом з прав людини.

Тлумачення поняття справедливий судовий розгляд. Принцип рівності.

Поняття ефективності здійснюваного захисту. Умови безкоштовного надання послуг захисника.

6. Практика Європейського суду з прав людини щодо права на ефективний засіб правового захисту

Загальна характеристика ст. 13 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод. Поняття ефективності засобів правового захисту. Обсяг і характер зобов'язань держави відповідно до ст. 13 Конвенції.

Статистика Європейського суду з прав людини щодо розгляду справ за 13 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод (1959-2011 рр.).

Вимога про вичерпання національних засобів правового захисту до звернення до міжнародних судових органів

Особливі обставини, які звільняють заявника від обов'язку вичерпати внутрішні правового захисту. Вибір доступних засобів правового захисту

Перешкоджання ефективному здійсненню права на індивідуальні петиції

Державні органи, здатні забезпечити ефективний засіб правового захисту: вимоги їх незалежності від органу, який допустив порушення права, і правомочності приймати юридично обов'язкові рішення.

7. Практика Європейського суду з прав людини щодо права на повагу до приватного та сімейного життя, житла і кореспонденції

Загальна характеристика ст. 8 та 12 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також ст. 5 Протоколу № 7 до Конвенції.

Статистика Європейського суду з прав людини щодо розгляду справ за ст. 8 та 12 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також ст. 5 Протоколу № 7 до Конвенції (1959-2011 рр.).

Поняття "сім'я" та "сімейне життя" в сенсі статті 8 та статті 12 Конвенції в тлумаченні Європейського Суду з прав людини.

Право вступати у шлюб та створювати сім'ю

Вимоги щодо поваги до сімейного життя. Негативні і позитивні зобов'язання.

Тлумачення поняття "приватне життя". Свобода вибору імені та прізвища. Свобода вибору сексуальної орієнтації та поведінки, а також способу життя. Негативні і позитивні зобов'язання держав у сфері поваги приватного життя.

Право на повагу житла і кореспонденції. Поняття "житло" та "кореспонденція" в тлумаченні Європейського Суду з прав людини.

8. Практика Європейського суду з прав людини щодо свободи вираження поглядів, свободи думки, совісті та релігії

Загальна характеристика ст. 9 та ст. 10 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод.

Статистика Європейського суду з прав людини щодо розгляду справ за ст. 9 та ст. 10 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод (1959-2011 рр.)

Визначення та розмежування інформації та ідей, що знаходяться під захистом статті 10 Конвенції.

Компоненти свободи вираження поглядів: свобода дотримуватися певної думки, свобода отримувати і поширювати інформацію без втручання органів державної влади і незалежно від державних кордонів.

Право доступу до інформації. Свобода засобів масової інформації висвітлювати питання, які становлять публічний інтерес. Межі свободи журналістів. Доступ до інформації, необхідної для публікації. Захист джерел інформації

Межі допустимої критики щодо політичних діячів, державних органів і приватних осіб. Співвідношення фактів та оціночних суджень, змісту і форми висловлювання. Допустимість попередніх обмежень на публікації.

Свобода слова та публікації комерційного характеру.

Поняття "думки" і "переконання" в тлумаченні Європейського Суду з прав людини.

Елементи свободи думки, совісті і релігії: свобода сповідувати релігію або переконання, а також свобода змінювати їх.

Форми вираження релігії та вірувань, що знаходяться під захистом статті 9 Конвенції. Гарантії свободи релігійних об'єднань.

Відмова від військової служби з моральних або релігійних міркувань.

Допустимі підстави для втручання у здійснення свободи думки, совісті і релігії, їх відмінність від підстав, передбачених у статтях 9 і 10 Конвенції.

9. Практика Європейського суду з прав людини щодо права власності. Загальна характеристика ст. 1 Протоколу № 1 до Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод.

Статистика Європейського суду з прав людини щодо розгляду справ за ст. 1 Протоколу № 1 до Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод (1959-2011 рр.).

Тлумачення Європейським судом з прав людини терміну "майно".

Сфера дії статті 1 Протоколу № 1 до Конвенції: гарантія безперешкодного користування наявним майном.

Поняття і види втручання у здійснення права власності.

Обмеження, пов'язані з використанням майна. Позбавлення майна, поняття та умови допустимості. Виплата компенсації у разі вилучення майна.

10. Практика Європейського суду з прав людини щодо захисту прав дитини

Права дитини у контексті Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод. Статистика Європейського суду з прав людини щодо розгляду справ, у яких стороною виступає дитина.

Представництво інтересів дитини у ЄСПЛ

Спілкування між батьком і дитиною як ключовий елемент сімейного життя.

Право на повагу до сімейного життя позашлюбних дітей.

Право доступу до дитини батька, якому не надано право опіки над ним

**3. ОРІЄНТОВНІ ПИТАННЯ ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ З ФАХОВИХ
ДИСЦИПЛІН
В ГАЛУЗІ ЗНАТЬ 29 «МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ»,
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 293 «МІЖНАРОДНЕ ПРАВО»**

1. Поняття і особливості міжнародного публічного права
2. Система міжнародного права
3. Поняття та кодифікація основних принципів міжнародного публічного права
4. Принципи, що стосуються підтримання міжнародного миру і безпеки загальна характеристика
5. Принцип незастосування сили або погрози силою
6. Принцип мирного вирішення спорів
7. Принцип територіальної цілісності держав
8. Принцип непорушності кордонів
9. Принцип невтручання у внутрішні справи держав
10. Принципи, пов'язані з міжнародним співробітництвом держав: загальна характеристика
11. Принцип суверенної рівності держав
12. Принцип рівноправності і самовизначення народів
13. Принцип поваги і захисту прав людини
14. Принцип міжнародного співробітництва
15. Принцип сумлінного виконання міжнародних зобов'язань
16. Поняття, природа та види джерел міжнародного права
17. Договір і звичай – основні джерела міжнародного права
18. Допоміжні джерела міжнародного права
19. Поняття, структура та класифікація міжнародно-правових норм
20. Створення норм міжнародного права
21. Поняття, властивості та види суб'єктів міжнародного права
22. Держави як основні суб'єкти міжнародного права
23. Міжнародна правосуб'єктність націй та народів, що виборюють незалежність
24. Правосуб'єктність міжнародних організацій
25. Міжнародна правосуб'єктність державоподібних утворень
26. Індивід як суб'єкт міжнародного права
27. Поняття та підстави міжнародно-правової відповідальності
28. Види та форми міжнародної відповідальності
29. Обставини, що виключають протиправність діянь держав
30. Нормотворча функція міжнародних організацій
31. ООН: історія створення та правовий статус
32. Регіональні міжнародні організації: загальна характеристика
33. Поняття та види території у міжнародному праві
34. Поняття, джерела та кодифікація міжнародного морського права
35. Історія виникнення міжнародно-правових засобів мирного врегулювання спорів
36. Класифікація мирних засобів розв'язання міжнародних спорів
37. Правова система: поняття, риси.
38. Структура правової системи та її елементи.
39. Підходи до класифікації правових систем.
40. Зближення та уніфікація національних правових систем.
41. Правова сім'я: поняття і види.
42. Перехідний характер правової системи сучасної України.
43. Конституція України, її юридичні властивості.
44. Основні джерела права в Україні.
45. Роль судової практики в правовій системі України.
46. Правова доктрина у правовій системі України.

47. Процес зближення правової системи України з романо-германською правовою сім'єю.
48. Концепції обґрунтування та заперечення обов'язкової сили МП.
49. Особливості МП у порівнянні з внутрішньодержавним правом.
50. Принцип створення норм, специфіка джерел, специфіка суб'єктів. Специфіка нормативного комплексу МП.
51. Теорія МП, як «живого права».
52. Основні концепції тлумачення міжнародного права: природне право і позитивізм (їх сутність).
53. Теорії виникнення міжнародного права: позитивістська, етатична, природно-правова, теологічна.
54. Історичні періодизації МП.
55. Джерела міжнародного права: звичай, договір, доктрина.
56. Особливості «*jus gentium*», як права «спільного всім народам».
57. Становлення договору основним джерелом МП, особливості договірної процедури, засоби забезпечення міжнародних договорів.
58. Характеристика МП як міждержавного; становлення держави основним суб'єктом МП.
59. Формування системи МП, механізм формування галузей МП.
60. Поява науки МП. Становлення національних шкіл МП у Європі.
61. Проблеми діяльності ООН.
62. Сучасна доктрина міжнародного права.
63. Кодифікація і прогресивний розвиток міжнародного права.
64. Право на життя у сенсі ст. 2 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод.
65. Загальна характеристика ст. 3 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод.
66. Загальна характеристика ст. 4 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод.
67. Загальна характеристика ст. 5 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод.
68. Загальна характеристика ст. 6 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також ст. ст. 2, 3 та 4 Протоколу № 7 до Конвенції.
69. Загальна характеристика ст. 13 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод. Поняття ефективності засобів правового захисту. Обсяг і характер зобов'язань держави відповідно до ст. 13 Конвенції.
70. Статистика Європейського суду з прав людини щодо розгляду справ за ст. 8 та 12 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також ст. 5 Протоколу № 7 до Конвенції (1959-2011 рр.).
71. Загальна характеристика ст. 9 та ст. 10 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод.
72. Сфера дії статті 1 Протоколу № 1 до Конвенції: гарантія безперешкодного користування наявним майном.
73. Представництво інтересів дитини у ЄСПЛ.
74. Принципи тлумачення Європейським Судом з прав людини положень Конвенції та Протоколів до неї.

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ ВИПУСКНИКІВ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ З ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН

В ГАЛУЗІ ЗНАТЬ 29 «МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ», СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 293 «МІЖНАРОДНЕ ПРАВО»

Білет складається з трьох питань.

Здобувачу вищої освіти Університету, який не менш ніж з 75 відсотків усіх навчальних дисциплін навчального плану має підсумкові оцінки «відмінно» (90–100 балів), а з решти дисциплін та індивідуальних завдань – оцінки «добре» (74–89 балів), склав усі види атестації, визначені освітньою програмою, з оцінкою «відмінно», а також виявив себе у науковій /творчій роботі, що підтверджується рекомендацією кафедри, за рішенням ЕК видається диплом з відзнакою, про що у протоколі засідання ЕК робиться відповідний запис.

Рекомендація кафедри щодо видачі здобувачеві вищої освіти Університету диплому з відзнакою надається за умови дотримання ним упродовж навчання на відповідному рівні вищої освіти, після завершення якого він претендує на диплом з відзнакою, принаймні однієї з таких обов'язкових вимог:

- наявності у здобувача вищої освіти Університету наукових робіт, які відповідають спеціальності, що здобувалась, і опублікованих здобувачем вищої освіти Університету наукових праць;

- участі здобувача вищої освіти Університету у міжнародних чи всеукраїнських фахових наукових конференціях, студентських олімпіадах чи конкурсах наукових робіт;

- участі здобувача вищої освіти Університету у виконанні фундаментальних та прикладних наукових досліджень у складі науководослідних колективів університету.

Участь здобувачів вищої освіти Університету у вище наведених наукових заходах має бути підтверджена відповідними документами (програмами конференцій, опублікованими працями, наказами ректора про зарахування до складу виконавців науково-дослідних робіт тощо).

Якщо відповідь здобувача вищої освіти на екзамені або захист випускної кваліфікаційної роботи не відповідає вимогам рівня атестації, ЕК ухвалює рішення про те, що здобувач вищої освіти не атестований і у протоколі засідання ЕК йому ставиться оцінка «незадовільно» (0–59 балів).

Оцінювання здобувача вищої освіти Університету відбувається за 100- бальною шкалою.

Шкала переведення оцінок державної атестації

Оцінка за шкалою ЕКТС	Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за національною шкалою
A	90 – 100	відмінно
B	82-89	добре
C	74-81	
D	64-73	
E	60-63	задовільно
FX	35-59	незадовільно з можливістю повторного складання
F	0-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

5.1. МІЖНАРОДНЕ ПУБЛІЧНЕ ПРАВО

1. Буткевич В.Г., Мищик В.В., Задорожній О.В. Міжнародне право. Основи теорії. Підручник для студ. вищ. навч. закладів за спец. "Міжнародне право", "Міжнародні відносини". К.: Либідь, 2002.
2. Зелинская Н. А. Международные преступления и международная преступность. монография. О. : Юрид. лит., 2006.
3. Лукашук И.И. Международное право. Общая часть. Учебник. 2-е изд., перераб. и доп. М.: БЕК, 2001.
4. Лукашук И.И. Международное право. Особенная часть. Учебник. 2-е изд., перераб. и доп. М.: БЕК, 2001.
5. Лукашук И.И. Право международной ответственности. М.: Волтерс Клувер, 2004.
6. Сироїд Т.Л. Міжнародне публічне право: підручник. Вид-во «Фенікс», Одеса. 2017 р.
7. Miles C., Vjorge E. Landmark Cases in Public International Law. Hart Publishing, 2017.

5.2. ІСТОРІЯ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА

1. Баскин Ю. А. История международного права. М. : Междунар. отношения, 1990.
2. Буткевич О. В. Історія міжнародного права : підручник. К. : Видавництво Ліра-К, 2013. 416 с.
3. История международного права / авт. кол. ; под ред. А. И. Дмитриева, У. Э. Батлера. 2-е изд., доп. и перераб. О. : Фенікс, 2013. 574 с.
4. Левин. Д. Б. История международного права. М. : Изд-во ИМО, 1962. -136 с.
5. Международное право : учебник / отв. ред. В. И Кузнецов, Б. Р. Тузмухамедов. 3-е изд., перераб. М. : Норма : Инфра-М, 2010. – 720 с.
6. Международное право: учебник / отв. ред. Ю. М. Колосов, Э. С. Кривчикова. 2-е изд. перераб. и доп. М. : Междунар. отношения, 2012. – 816 с.

5. 3. ПРАВОВІ СИСТЕМИ СУЧАСНОСТІ

1. Каткова Т.Г. Теорія держави і права : навч. посіб. у визначеннях і таблицях. 2-ге вид., доповн. Харків : Право, 2020. 96 с.
2. Лубський В.І., Лубська М.В. Історія релігії: Підручник: У 2 т. К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2007. Том 1. 383 с. URL: <https://ua1lib.org/book/3081358/e7348b>
3. Лубський В.І., Харьковщенко Є.А., Лубська М.В., Горбаченко Т.Г. Церковне (канонічне) право: Підручник. К.: Центр учбової літератури, 2014. 640 с. URL: <https://ua1lib.org/book/3095374/4b5671>
4. Луць Л. А. Сучасні правові системи світу. Львів, 2003. URL: <https://ua1lib.org/book/3073959/12a40b>.
5. Мороз С. П. Правничі системи сучасності : навч. посібн. Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2019. 86 с.
6. Порівняльне правознавство : підручник / за заг. ред. О.В. Петришина. Х.: Право, 2011. 272 с.
7. Правові системи сучасності : навч. пос. / за ред. Ю. С. Шемшученка. К. : Юридична думка, 2012. 492с.
8. Теорія держави і права : метод. рек. для студ., які навч. за спец. 08_293 / уклад.: Н. Б. Арабаджи, Н. В. Атаманова, Л. Г. Матвеева [та ін.] ; Міжнар. гуманіт. ун-т, рец.: В. В. Дудченко, Б. В. Кіндюк. Київ : Інтерсервіс, 2018. 53 с.

5. 4. ПРАКТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ

1. Европейская конвенция по правам человека (измененная и дополненная Протоколом № 11). Strasbourg : Directorate General of Human Rights Council of Europe, 2001. 60 с.
2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод : з поправками, внесені відповідно до положень Протоколів №№ 11 та 14 з Протоколами №№ 1, 4, 6, 7, 12 та 13). *Право України*. 2010. № 10. С. 215–233.
3. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод: офіц. Текст. *Антологія лібералізму: політико-правничі вчення та верховенство права*. К., 2008. С. 542–566.
4. Бущенко А. П. Стаття 5 Конвенції про захист прав людини та основних свобод Систематизований дайджест рішень Європейського Суду з прав людини. 2-е вид., випр. та доп. X. : Права людини, 2008. 432 с.
5. Жене́в'єв Майєр. Щодо ролі судової системи у виконанні рішень Європейського суду з прав людини на національному рівні. *Вісник Верховного Суду України*. 2017. № 6 (202). С. 45–48.
6. Пушкар П. В. Посилення спроможності судової влади у виконанні рішень Європейського суду з прав людини: досвід держав–членів Ради Європи. *Вісник Верховного Суду України*. 2017. № 6 (202). С. 41–45.
7. Огляд рішень Європейського суду з прав людини (квітень 2021 року). URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/Oglyad_april_2021_1.pdf.
8. Право на житло: огляд практики ЄСПЛ 2019 – 2021. URL: <https://www.echr.com.ua/pravo-na-zhitlo-oglyad-praktiki-yespl-2019-2021-oprilyudniv-vs/>.
9. Огляд рішень Європейського суду з прав людини (травень 2021 року). URL: [https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/nOГЛЯД_рішень_Європейського_суду_з_прав_людини_\(травень_2021_року\)w_folder_for_uploads/supreme/Oglyad_YESPL_may.pdf](https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/nOГЛЯД_рішень_Європейського_суду_з_прав_людини_(травень_2021_року)w_folder_for_uploads/supreme/Oglyad_YESPL_may.pdf)